

A portrait of Ana Petrič, a woman with long, wavy blonde hair, smiling. She is wearing a dark jacket. The background is dark with some blurred light spots.

Ana Petrič,
direktorica
DEOS Centra
starejših Notranje
Gorice

»Ker imamo v DEOS Centru starejših Notranje Gorice popolnoma novo in sodobno pralnic-šivalnico ter tudi potrebno znanje, smo začeli šivati tudi lastne pralne maske ter maske za enkratno uporabo. Zaloge v Sloveniji niso dovolj velike, jaz pa hočem, da so naši stanovalci in zaposleni varni pred koronavirusom,« je začela Ana Petrič, mag. socialnega dela in direktorica tega centra starejših, mama dveh hčera, žena, prostovoljka, predsednica društva Skupaj za starejše in članica številnih človekoljubnih organizacij ter ženska, ki, tako pravi, 24 ur na dan misli na svoje stanovalce.

Starega človeka nihče nič ne vpraša

Tekst: NEVA ŽELEZNIK, foto: MATEJA JORDOVIČ POTOČNIK, arhiv Centra

To je že večkrat dokazala. Zadnja štiri leta je poleg rednega dela pomagala vsak december osrečiti več kot dva tisoč socialno šibkih starostnikov. S projektom Mala pozornost za veliko veselje je medgeneracijsko povezala Slovenijo ter pozvala k pisanju novoletnih voščil – zbrala jih je šest tisoč. S sodelavkami so jih potem odposlale v sto dvajset socialnovarstvenih zavodov.

Vsak zavod jih je dobil pedeset, tam pa so jih razdelili med tiste, ki nimajo nikogar. Ves lanski avgust je v domu, ki ga vodi, gostila tudi prostovoljce, ti so stanovalce vodili na sprehode in jih dodatno animirali.

Za vsa ta in še številna druga dobra dela so jo poslušalci Vala 202 izbrali za ime meseca lanskega avgusta. Zamislil ji ne zmanjka.

• **S starejšimi ste začeli delati pred petnajstimi leti.**

Takoj, ko se je v Cerknici odprl dom. Najprej sem delala kot strežnica, bolniška strežnica, receptorka, animatorica, delovna inštruktorica, tajnica, pripravnica socialnega dela in nazadnje vodja varovane enote. Nato so mi v Deosu ponudili mesto direktorice v Notranjih Goricah.

• **Zakaj ste se odločili, da biste sami šivali zaščitne maske?**

Ze misel na zaščitne maske, ki jih za naše državljane primanjkuje, me močno pogreje. V našem Centru jih sicer imamo, vendar me je življenje naučilo, da se ni dobro zanašati na druge. Nosimo jih vsi zaposleni in tisti stanovalci, ki se ob tem počutijo bolj varne. Njihova uporaba je potrebna, saj se s tem zmanjša nevarnost okužbe. Poleg tega – previdnost je pač mati modrosti.

• **Ali tudi razkužila pripravljate sami?**

Za zdaj jih imamo dovolj, a razmišljam, da bi jih tudi sami izdelovali. Bolje rezervni načrt kot ostati brez njih. Priporočena domača razkužila so alkoholni kis, alkohol, citronka ... Zelo dobre napotke je moč zaslediti na spletu.

• **Slušala sem, da je vaš dom pred kratkim dobil v dar izjemno napravo.**

Res je. Gre za prvo takšno v Sloveniji. Imenuje se osebni dezinfekcijski prehod. Odličen je za dezinfekcijo oseb pred vstopom v zaprte prostore. Med 2,5- sekundnim razkuževanjem ubije 99,9

Na vrt peljejo tudi stanovalce negovalnega oddelka. Kar s posteljami.

odstotka vseh bakterij in virusov. Globinska dezinfekcija je ključna za omejevanje širjenja virusa v času epidemije in tudi po njej. Prodre v globino oblačil, vendar je za zdrave neškodljiva.

• **Je res, da so zdaj, ko je razglášena epidemija koronavirusa, srednje zdravstvene šole in zdravstvene fakultete prekinile obvezno prakso v domovih starejših?**

To drži in te odločitve ne razumem, saj druge države vse ljudi s tovrstnimi znanji vključujejo, pri nas pa se jih je odpoklicalo. Razumem, da šole, starše, dijake in študente v primeru pojava virusa v domovih skrbi. Vendar dijaki prvega in drugega letnika srednjih zdravstvenih šol zagotovo ne bi bili razporejeni na delo v karanteni. Delali bi z neokuženo populacijo. In če ne drugače, bi lahko za delo izven karantene ponovno aktivirali vsaj dijake in študente višjih letnikov vseh zdravstvenih smeri. Kajti vsak dodaten človek šteje. In če ne za drugega, bi prišli prav za psihično oporo ter telefonsko in video komunikacijo med stanovalci in svojci.

• **Kadrovska stiska v domovih starejših je bila že prej huda.**

Res je. Oblast že vsaj petnajst let opozarjamo na zastarele normative. Sicer si pomagamo na različne načine. Med dopusti in šolskimi počitnicami vzamemo na delo študente zdravstvene nege. Pred

S stanovalci doma

zaprtem domov smo izvajali tudi projekt, ko sta k nam redno prihajali starejši prostovoljki, domačinki, upokojena medicinska sestra in psihologinja. Delovna terapevtka ju je usposobila tudi za pomoč pri hranjenju in pitju. Prostovoljki v zameno dobita tople obroke

» **Zdaj je najtežje tistim, ki so jih sorodniki, prijatelji in znanci obiskovali vsak dan, in to dopoldne in popoldne. Popolna in dolgotrajna odtegnitev obiskov bo imela slab vpliv.** «

zase in za svoja partnerja. To se mi zdi primer dobre prakse, in če bi vsi delali tako, bi zmanjšali napor ter socialno stisko na eni in drugi strani. Žal pa smo zdaj, ko je pandemija koronavirusa, ostali tudi brez prostovoljcev.

• **So vaše stanovalce sorodniki pogosto obiskovali?**

Da. Skoraj vsi naši stanovalci so imeli do odredbe o prepovedi izjemno veliko obiskov. Nekateri,

sicer redki stanovalci, pa sploh nimajo obiskov, ker so brez svojcev ali pa so z njimi v slabih odnosih. S tistimi malo več klepetamo zaposleni. Zdaj je najtežje tistim, ki so jih sorodniki, prijatelji in znanci obiskovali vsak dan, in to dopoldne in popoldne. Svoji sedaj nam zaposlenim pošiljajo izredno veliko pisem podpore in hvaležnosti. Vsi ti zapisi so ganljivi.

• **Vsi starostniki v sobah nimajo televizorjev, pogosto tudi radijskih aparatov in prenosnih telefonov ne.**

Večina ima vse, kar potrebuje, tudi televizijske in radijske aparate. Skoraj vsi imajo tudi svoje mobilne ali stacionarne telefone. Če ne znajo ali ne morejo sami telefonirati, jim pri tem pomagamo zaposleni. Nekateri imajo tudi svoje računalnike in celo tablice. Tem smo zaposlene naložile različne aplikacije, ki jim omogočajo videoklice. Veliko svojcev pošilja tudi

Ana Petrič, mag. socialnega dela in direktorica DEOS Centra starejših Notranje Gorice: »Spodbujati in razvijati je treba medgeneracijsko sodelovanje in solidarnost. Poiškati primere dobrih praks in jih deliti, ljudi spodbuditi, da jih preizkusijo ter nagradijo. Vedno rečem, da potrebujemo pozitivne zgodbe. Ljudje že tako prej opazimo slabo kot dobro.«

elektronska sporočila. Ta natisnemo in jih odnesemo stanovalcem. Nekateri svoji pridejo na parkirišče, da si pomahajo s stanovalci in se vidijo. Na vse mogoče načine se trudimo, da bi zmanjšali stisko tako stanovalcev kot svojcev. Sem bila pa zelo vesela, ko sem slišala, da bo Telekom Slovenije vsakemu domu starejših brezplačno zagotovil tri prenosne telefone, vključno s storitvami za klicno in video komunikacijo.

● **Za vso organizacijo in izvedbo pogovorov bi vam gotovo prišli prav dijaki, študentje ali prostovoljci.**

Da. Zelo. Sedaj vse to počnejo terapevtke, inštruktorice in animatorke. Klicev je ogromno, zato bi bile dodatne roke zaželeni in dobrodošle.

● **Mnogi zobozdravniki in njihovi asistenti zdaj ne delajo. Se vam ne zdi, da bi jih vlada lahko poslala delat v domove starejših?**

Ko bo to potrebno, vsekakor. Zaenkrat ne vidim potrebe, vsaj pri nas ne. Če bo tako, pa bi moralizirati sedaj na uvajanje, da ne bomo zaposleni obremenjeni še s tem v času, ko časa ne bo. Bolj se mi zdi pomembno, da bi pustili praktične, saj poznajo dom, ljudi in procese dela.

● **Ali potem sploh peljete vaše stanovalce na zrak? Jim dovolite, da se sami sprehajajo v vašem parku po dva in dva, če gre za sotočanca? Jih peljete ven s posteljami?**

Seveda. Sredi marca, ko je bilo vreme toplo, smo jih vsak dan peljali na sprehod na naš vrt. Edina težava je bila, da so se hoteli takoj družiti in klepetati. In tega jim ne moremo zameriti, a s tem seveda kažejo, da se ne zavedajo, kako zelo je virus nalezljiv. Opažam pa, da si veliko umivajo in razkužujejo roke ter da se precej šaljivo na ta račun. Edina stvar, ki je v tem času ne marajo, je, da ne morejo v trgovino in da nimajo obiskov svojih dragih.

● **Katerim svojcem pa vendarle omogočate stike?**

Zadnje navodilo je, da lahko omogočimo vsakodnevni kratek obisk le tistim najozjim družinskim članom, katerih sorodnik je v izjemno slabem zdravstvenem stanju. V našem centru nismo postavili časovne omejitve in svojca umirajočega raje pozovemo večkrat kot ne, pri tem pa ga opremimo z ustrezno zaščitno opremo. Čutim to stisko svojcev, saj imam tudi sama dedka, ki se je ravno vrnil iz bolnišnice, a ga ne smem

obiskati. Si pa ves čas želim, da bi ga videla, držala za roko in opogumljala.

● **Vlada je obljubila, da bodo vsi, ki delajo neposredno z bolniki s koronavirusom, dobili dvojno plačo. Si je mar ne zaslužite tudi vi, ki delate v domovih starejših?**

Ne želim biti črnogleda, ampak dvomim o dvojnih plačah. Če bodo, potem bo to presenečenje. Zato je bolje upati kot pričakovati. Zagotovo si jo zaslužijo vsi, ki skrbijo tudi za starejše. To delo je tudi sicer popolnoma podcenjeno. Če bi lahko, bi vsem zaposlenim v domovih dvignila plače. Vendar ne gre tako lahko, ker pri tem sistemu to pomeni tudi višje plačevanje storitev. Bi pa morali vsi domovi premišljevali v to smer, da zaposlene denarno nagradijo, jim omogočijo šolanje, plačajo šolnino in omogočijo štipendijo. Pri nas smo to že začeli izvajati.

● **Slovenski starostniki so precej na stranskem tiru. Na prosto mesto v domu starejših čaka 12.000 ljudi, zakon o dolgotrajni oskrbi, ki naj bi malo omilil stisko starejših, ki životarijo doma brez nege in oskrbe, se sprejema že skoraj 20 let.**

Tega ne bom komentirala, saj je bilo o tem že ogromno povedane. Sicer pa razmišljam, da bi morali delati tudi več in bolj na tem, da imajo ljudje izbiro. Če želijo biti doma, naj bodo doma in naj pomoč prejemo na domu. Če želijo v dom, naj se jim to omogoči in naj dobijo, kar jim pripada. Vse druge države spodbujajo dezinstucionalizacijo, pri nas se pa pripravamo glede državnih in zasebnih domov. Ob tem pa prihajajo tujci, ki so zainteresirani prevzeti to področje. Kmalu sploh ne bo več vprašanje stavb, ampak ljudi, ki bi v domovih starejših sploh hoteli delati.

● **Kaj hočete reči?**

Mladih to delo ne zanima, ker je naporno in slabo plačano. Slovenija spada med najhitreje starajoče se države, zato bo treba nekaj sistemsko ukreniti. Pri vsem tem ne smemo pozabiti upoštevati starostnika. V Sloveniji se dogaja, da so vsi drugi najpametnejši, pokroviteljski, kaj si pravzaprav želi star človek, pa malokdo vpraša.

● **Dom, ki ga vodite, velja za enega boljših v državi.**

Vesela sem vsake pohvale. Naj priznam, da se s sodelavkami in sodelavci, stanovalci in svoji trudimo, da bi bili dobri, in da dobro sodelujemo. Seveda pa nikoli ni vse v redu. Ne more biti. Lepo vas

prosim, pri tolikšnem številu ljudi na kupu je vedno treba kaj urejati, reševati. Če ne osnovnih potreb in želja stanovalcev, pa odnose, organizacijske in tehnične stvari. Sama dam rada primerjavo, da še v družini s štirimi člani ni vedno vse super. Vendar je mogoče stvari reševati in rešiti. To pa je treba takoj, sicer se težave samo nakopijo in stopnjujejo.

● **Pravite, da verjamete, da se da z majhnimi koraki in vztrajno željo po spremembah marsikaj izboljšati. Kje bi začeli?**

Najprej moramo to storiti vsak pri sebi. Z dobrimi odnosi in zgle-

» **V Sloveniji se dogaja, da so vsi drugi najpametnejši, pokroviteljski, kaj si pravzaprav želi star človek, pa malokdo vpraša.** «

di, da se bodo naši otroci sploh čutili dolžne poskrbeti za nas. V družini, kjer bosta otrok in starostnik enako pomembna. Potem v skupnosti, da bi pogledali dlje od svojega praga in poskrbeli za soseda in on za nas, če bi bilo treba. Sicer pa potrebujemo sistemske spremembe v šolah, politiki, zakonih, da bodo vsi potrebni pomoči te tudi deležni. Spodbujati in razvijati je treba medgeneracijsko sodelovanje in solidarnost. Poiškati primere dobrih praks in jih deliti, ljudi spodbuditi, da jih preizkusijo in nagradijo. Vedno rečem, da potrebujemo pozitivne zgodbe. Ljudje že tako prej opazimo slabo kot dobro. V resnici pa vsi potrebujemo spodbudo, oporo, upanje in nekoga, ki bo naš nekdo. Slej ko prej ga bomo potrebovali. Zato majhni koraki, ki so v resnici velika dejanja. Tako velika, kot je sedaj delovanje vseh tistih, ki se izpostavljajo virusu, zato da pomagajo drugim. Moj poklon vsem! Vsem vam pa želim, da ostanete zdravi. ■

DEOS Center starejših Notranje Gorice nudi institucionalno varstvo za starejše od leta 2011. V Centru izvedejo preko štiristo dodatnih aktivnosti na leto. Njihovi inovativni projekti se prenašajo tudi v druge centre in domove za starejše. Poznani so po tem, da izredno dobro sodelujejo s skupnostjo in vsemi društvi. Poleg institucionalnega varstva starejših ponujajo pomoč na domu še 120 starostnikom v treh občinah.